

L'HORTA NORD ENFRONT DEL(S) PORT(S) I DE LES ALTRES IMPREVISIONS

Agustí Hernández Dolç*

THE "HORTA NORD" FACING THE PORT(S) AND OTHER IMPROVIDENCES. THE NORTHERN PART OF THE "PAIS VALENCIÀ" IS ONE OF THE AREAS THAT HAS UNDERGONE THE MOST IMPORTANT CHANGES OVER THE PAST FEW DECADES. DISORGANISED TOURISTIC AND URBAN GROWTH AND NEGATIVE MANAGEMENT POLICIES CARRIED OUT BY ADMINISTRATIVE BODIES HAVE CAUSED MANY COASTAL AREAS TO SUFFER SIMILAR CHANGES.

WE ARE STANDING ON THE VERGE OF THE XXI CENTURY WITH A DESOLATE PICTURE BEFORE US, IT IS IMPERATIVE FOR US TO DRAW UP DEFINITIVE CONSERVATION MEASURES TOGETHER WITH THE CONSOLIDATED SUPPORT OF CITIZENS' AWARENESS.

"*Conspiramos contra nosotros mismos*" és un vers de Mario Benedetti que ens ve que ni pintat per tal de començar l'exposició d'una destrucció programada, o pitjor encara, desprogramada, que ha anat afectant el litoral de l'Horta Nord durant els darrers anys. Aquesta història de colonització incontrolada ve condicionada per diversos fets, que han dut la costa al seu estat actual, i que la constitueixen en un element divers i variable en el seu conjunt, amb platges ara ben menudes i reduïdes, ara ben extenses; ara d'arena fina (predominants entre uns 3,5 km al nord del Carraixet i el port), ara pedregoses; ara simplement desaparegudes per l'efecte de grans infraestructures.

Per fer una ullada general, podem dir que els factors de canvi han estat naturals i antròpics. Per raons òbvies no parlarem dels primers i ens centrarem en els segons, perquè han dut a un desequilibri del medi més que evident. Els casos són paradigmàtics: els ports de la Pobla de Farnals, de València, i d'Alboraia, més unes altres actuacions com ara l'encaixonament del barranc del Carraixet i la hipotètica regeneració d'un espai natural com el Parc dels Peixets a la qual afegirem la correcció de la costa de Meliana, etc.

Les conseqüències, en primer lloc, dels ports, han estat la necessitat d'omplir de forma continuada d'espigons tota la costa, a fi de fixar la platja i evitar fins i tot la seua desaparició en alguns trams. Aquest és el

cas del litoral de Meliana i del centre de la comarca, on la mar i l'onatge fins i tot amenacen la carretera N-221 i ofereixen un contrast brutal: els dies de marejada, pràcticament al costat d'una autovia podem trobar-nos amb un onatge de diversos metres. Amb la necessitat de corregir aquest desequilibri, quedem abocats a un seguit de paisatges desnaturalitzats en un lloc extraurbà que, a més, serà costós de mantenir per a les generacions futures. És el cas de gairebé tota l'Horta Nord.

La circulació de corrents en el nostre sector de la Mediterrània segueix el sentit nord-sud, i per tant, com que s'ha actuat de forma brusca sobre el litoral, la sedimentació s'acumula al nord i les platges s'allarguen, com és el cas de la de la Malvarrosa i la Patacona d'Alboraia. Alhora es crea un efecte regressiu al sud, com en el cas del litoral de Pinedo. D'exemples semblants n'hem trobat també en els terrenys adjacents al port de la Pobla de Farnals.

En aquest cas, la conservació/recuperació del litoral és possible. Com a cas significatiu en l'Horta Nord podríem destacar el cas d'Alboraia, amb la recuperació de la platja dels Peixets, que es farà mitjançant el manteniment i la regeneració del sistema dunar i l'adequació de l'eixida a la mar del barranc del Carraixet. No cal insistir en la importància d'aquesta actuació, perquè ens referim al corrent fluvial més important de la serra Calderona.

«QUEDEM ABOCATS A UN SEGUIT DE PAISATGES DESNATURALITZATS EN UN LLOC EXTRAURBÀ QUE, A MÉS, SERÀ COSTÓS DE MANTENIR PER A LES GENERACIONS FUTURES.»

D'altra banda, també seria necessari prohibir l'accés del trànsit rodat al litoral, limitar les infraestructures, controlar el sistema de vessaments il·legals i posar en funcionament plans de tractament residual d'aigües. Igualment fóra adient limitar el nombre d'infraestructures en primera línia de costa, i fer una neteja manual de les platges, és a dir, sense extraccions de terra ni moviments d'arena.

Aquestes actuacions en part són frenades pel fet que a efectes reals hi ha una gran diversitat d'institucions amb competències sobre la costa, o que d'alguna forma poden actuar-hi, com ara la Demarcació de Costes; les confederacions hidrogràfiques; la Generalitat Valenciana mitjançant diverses institucions com ara Medi Ambient, la COPUT o l'Agència Valenciana de Turisme; el Tribunal de les Aigües amb les sèquies que aboquen a la mar directament (en el cas de l'Horta Nord les de Tormos, Mestalla i Rascanya, però més al nord també unes altres); els diversos municipis amb els seus plans generals d'ordenació urbana o amb accions més concretes, etc.

Alboraia, un poble de l'Horta Nord amb un litoral bastant extens, és un indret on la falta de planificació

i ordenació ha esdevingut una pràctica habitual. Independentment que el nivell de salubritat de les aigües en conjunt siga bastant pitjor que el del conjunt de la comarca (a l'Horta Nord alguna platja frega el nivell higiènic permès i la comarca no té cap bandera blava), a Alboraia a més d'això trobem més deficiències. Tot i tenir una depuradora en el seu terme municipal que empen tots els pobles de la comarca, Alboraia no

© M. A. Gómez-Serrano

© Francesc Jarque

Com a conseqüència de les successives ampliacions del port de València, la platja de Pinedo està en vies de desaparició. Per a tractar de pal·liar els efectes regressius s'han construït diversos espigons i esculleres que només traslladen els problemes cap a altres platges del sud.

Les desembocadures de barrancs i séquies s'han convertit sistemàticament en abocadors incontrolats de fem, tot i que originalment són hàbitats de gran interès ecològic. En la fotografia de baix, la desembocadura d'un braç de la séquia de Rascanya en Port Saplaya (Alboraia). En la de dalt, la desembocadura del barranc del Carraixet.

la utilitza, i els vessaments detrítics o industrials van directament a la mar a través de les diverses séquies que recorren el terme. Això en part explica que platges com la dels Peixets no siguin aptes per al bany i que fins i tot hagen estat considerades com de les pitjors de tota Europa.

Més greu encara és la situació d'oblit, per dir-ho d'alguna forma, que pateix el litoral comarcal per part de les institucions. I Alboraia no és cap excepció. El parc dels Peixets és un conjunt que integra un paisatge de vora mar, més un altre d'horta al costat de la mar, separats tots dos només per una franja dunar i uns canyars irrepitibles a la resta de la comarca. Doncs bé, el projecte de regeneració, valorat en 481 milions de pessetes continua en els calaixos de la Demarcació de Costes. Tampoc li va al darrere el cas del Carraixet. Una vegada finalitzades les obres de canalització el

1993, sense estudi d'impacte ambiental, ara l'Audiència Nacional ha decretat nul·la l'ordre que autoritzava aquelles obres i ha donat la raó al Bloc Nacionalista Valencià d'Alboraia, que va denunciar l'administració governada pel PSOE per no incloure l'esmentat projecte en el projecte general de canalització. Ara els nacionalistes han demanat l'execució de la sentència, que pot provocar conseqüències incalculables, o bé quedar reduïda a la simple execució del projecte d'estudi d'impacte ambiental.

A la degradació provocada pel retardament de les obres d'impacte ambiental s'afegeixen els vessaments de tot tipus, l'impacte visual de torres d'edificis tant al nord (Saplaia) com al sud (la Patacona), infraestructures com ara el port de Saplaia, els espigons o fins i tot el pont soterrat en la desembocadura del Carraixet (que no es veu però hi és vora uns hipotètics jaciments arqueològics d'època fenícia). Si volem endinsar-nos un poc més en una problemàtica que malauradament es repeteix en massa pobles de la comarca, hi ha d'altres aspectes, com ara les autoritzacions municipals per a instal·lar discobars o *xiringuitos* de nit a vora mar. És el cas dels cèlebres Vulcano o Vanessa (alguns fins i tot damunt l'arena de la mar) o els del terme de Meliana com ara Ressaca.

En aquest aspecte, va ser àmpliament coneguda

l'autorització per part de l'excalcalde d'Alboraia, Joan Barres, en el límit del parc dels Peixets i en una zona de primera línia de costa, d'una mitja dotzena de *xiringuitos* nocturns que provocaven l'accés de gent a la platja, la contaminació acústica i també la necessitat de netejar posteriorment. Val a dir que el sùmmum de la desorganització i desplanificació global del territori va ser, l'any passat, la petició de construcció d'un pont que hauria enllaçat les dues bandes del Carraixet. Aquest pont no estava fixat en cap mapa de cap instància pública valenciana ni espanyola, i el finançava íntegrament l'empresa Alcampo. El pont hauria provocat el trànsit rodat pels límits o fins i tot per l'interior del parc natural litoral dels Peixets, proposta que l'oposició va tombar per aclaparadora

«CAL UN PLA DE REGENERACIÓ DE COSTES, UNA ENTITAT QUE COORDINE TOTES LES POLÍTQUES QUE AFECTEN LA COSTA, I LA NECESSITAT D'UNA CONSCIENCIACIÓ CIUTADANA.»

majoria de 13 contra 4 vots. Si a això afegim la pretensió del Ministeri de Foment de col·locar una cotxera de la RENFE pràcticament vora la desembocadura del Carraixet (al nord), el tercer cinturó (que també arrancarà allà), o fins i tot l'accés nord al port de València, que en alguns trams no circularà a més de 100 metres de la línia de costa, sembla que les perspectives de conservació del litoral mitjançant actuacions mediambientals són ben magres.

Per posar fre a tota aquesta situació cal un pla de regeneració de costes, una entitat que coordine totes les polítiques que afecten la costa, i la necessitat d'una conscienciació ciutadana. El litoral al mateix temps, també s'ha d'entendre com a cultura. Igual que els qui defensem l'horta creiem que és una mostra irrenunciable del nostre ser com a valencians en l'imaginari col·lectiu, també creiem que el litoral, el nostre litoral, el litoral on els nostres avis carregaven arena de la platja a fi d'enriquir els camps, és una part de la nostra geografia i del nostre referent comú. I per això cal exigir una actuació ràpida, coordinada i eficaç que permeta integrar totes les actuacions en el litoral en un pla comú, on el creixement sostenible siga creïble i el manteniment del medi ambient pugua compatibilitzar-se amb un creixement moderat. Per-

La banalització de les nostres platges ha fet que per tot arreu prosperen passejos marítims sense personalitat on sempre trobem les mateixes espècies vegetals introduïdes.

© Jordi Domingo

© Olga Mayoral

Imatge actual de la platja de Pinedo.

què si no, la pèrdua la veuran els nostres fills. Una nova consciència ciutadana, en la qual el progrés i els avantatges no es mesuren en canvis radicals del paisatge com ara grans infraestructures, sinó en la conservació del patrimoni col·lectiu a llarg termini amb la demostració que els efectes de la conservació són molt més beneficiosos que els del canvi. Una nova consciència ciutadana que sense negar el creixement urbanístic, inculque el respecte d'una forma molt senzilla: planificant el territori i, per què no, la costa. Altrament, quan ens en volguem adonar, la conspiració contra nosaltres mateixos pot haver-se consumat i haver donat uns fruits inesperats.

*Escriptor i periodista.